ברית אמורה במלח. שלא תפסוק מקרבנות בין לרבי יהודה בין לר' שמעון ליכא מידי אלא משמעות דורשין: **רב.** דאמר טו) [א] החזירה אין לא החזירה לא כתנא דידן ס"ל דאמר לא מלא הקומץ כשר: **שזר קרב לגבי מזבח.** דמליחת קומץ ברשות של מזבח היא כדאמר בשמעתא ברשות של מזבח שסס מולחים את הקומץ: **עצים.** נקרבו קרבן שנאמר והגורלות הפלנו על קרבן העצים (נחמיה י) [ב] ודס איקרי קרבן שהוא עיקר כל הזבח: **אחרים באין לה חובה.** שצריכה עצים להקטרה: **אף כל.** שצריכין עצים טעונין מלח יצאו עצים ודס(ג): [ב] קומץ דמנחה מתיר שרייס ודס מתיר אימורין למזבח ובשר לכהנים: טז) **אי מה מנחה מיוחדת שמתרת.** הכי פריך יז) לו אימא כי היכי דמרבינן כל דדמי ליה בהאי לד שאחרים באין חובה יח) להן תרבי נמי דס דדמי לה לגידך גיסא בחד לד דמתיר כמותה (ג) ד) ולפ כל למעוטי עצים הוא לאתא דלא דמי לה במילי ת"ל יט) במיעוטא אחריתא למעוטי לד דמתיר כמותה ולרבויי [ג] דאחרים באין חובה להו אתא דליכא לפרושי (איפכא) אגיא דס שמתיר ואוציא את אלו שאין מתירין דא"כ למה לי למימר מעל מנחתך נימא כ) (אי נמי) כדאחרינן לקמן מסתברא הני הוה ליה למילף שכן אשב"ג טמ"א סימן הלכך על כרחך ה)כולהו הוה בעי לרבויי הני בחד לד כא) להכי איצטריך מיעוט למעוטי חד מייהו: **בולה.** גס הסייריס: **ת"ל קרבן.** (ג) כב) [ד] קומץ וכל קרבן מנחתך (ויקרא ב)[ב]: **בפני עצמה.** כגון האומר הרי עלי לבונה דאמר בפ' הרי עלי עשרון (לקמן קו:) כג) לא יפחות מן הקומץ: **מנחת כהנים.** מנחת כל] נדבותיהס הכליל הוא: **כהן משיח.** תניתין: **קדשי קדשים.** זבחי שלמי צבור דהיינו כבשי עצרת דקדשי קדשים ניתנו ואע"ג דשלמים הן דהא אין נאכלין אלא יום ולילה כדאמרינן בזיזהו מקומן (זבחים דף נד:) זבחי שלמי צבור ותשמות כו': **והא אמרת** [ה] **(ליה) מה מנחה מיוחדת שאחרים באין בו'.** ומהתם אירבייא לבונה וכולהו הנך דצריכין עצים ועל כל קרבנך תו למה לי: **הכי קאמר.** האי דפריך אין לי אלא קומץ הכי קא פריך אימא לא דרשי כדדרשת מה מנחה מיוחדת אלא בכלל ופרט דרשינן קרבן ראשון כלל מנחתך פרט: **מנחה אין מידי אחרינא לא.** והייט דפריך אין לי אלא קומץ מנין כולהו אחריני: **הדר אמר על כל קרבנך תקריב מלח.** האי נמי דרשי כלל ופרט [ה] אימרבו כולהו דעל כל קרבנך חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כענין הפרט ועל כרחך הדרינן למילתא קמייתא לכל (ד) שאחרים באין לה חובה ואיתרבו לו כל הני: **אף כל עצים.** אף כל הצריכים עצים טעונין מלח כ): **ואייתי דם דאיכא נסכים.** יין ושמן באין לחובה לזבח: **אבילה.** אימורים: **ושתיה.** יין: **אדרבה.** לגורה דס אתו דהכי אורחא לאתר כפרת דס שכיפר על החטאת בא היין המשמח אלהים ואנשים דמי שנתכפר חטאו שמא: **אלא.** להכי לא אתרבי דס אף על גב דנסכים באין לו חובה לא דמו לבונה הבאה כ) לו חובה למנחה לבונה באה עם המנחה בכלי אחד ונסכים אין באין עם הדם בכלי אחד: **מדאיצטריך מעל מנחתך.** למעוטי דס אלמא אי לא מעטיה קרא הוה אמינא דטעון מלח משום דדמי למנחה בחד לד שמתיר כמנחה מכלל דהנך כולהו דלא מעטינהו קרא (ה) מחד לד אתו כא) כיון דדמו בחד לד לאחרים באין לה חובה אחרינן דטעונין מלח: **אישים.** על האש נשרפת למעוטי דס שאינו נשרף: **בחוץ במותה.** דכל מנחה והקטרת אחריס כט) בעזרה אבל דס פעמים שעבודותיו בפנים על בין הבדים ועל הפרוכת: מנחה ואחריס חייבין משום נותר וטומאה אס כ) אכלן בטומאת הגוף ואפילו קומץ שהוא מתיר ואין בו משום פיגול ויש בו משום נותר וטמא (לא) וליף לה (זבחים דף מד.) מאשר הס מקדישים ומעילה ובדס ליכא מידי כדמפרש במס' יומא בפ' הוציאו לו (דף ס.) תלתא קראי כתיבי בדס חד למעוטי מנותר וחד מטומאה וחד ממעילה: **דס**

איבא מה הפרט מפורש שאחרים באים חובה לה וגם מתרת. פירוש ונימא כללא קמא דוקא אי נמי אפילו למ"ד כללא בתרא דוקא בעינן שני לדדין כדמוכח בריש בכל מערבין (ערובין דף כח.) ולריך עיון בפרק שלשה מיינין (מזיר דף לה:) ומאמר יש מקומות [ג] סגיס ושלשה [ד] מקומות לא תשיבי ליה להס"ס אלא בחד לד:

מדאיצטריך מעל מנחתך מכלל דהנך בולהו [ג] **מייתו בחד צד.** פי' כמו דס דלית ליה אלא חד לד ובסמוך מוכח לדדין הרבה בדס לא תשיבי ליה הנך לדדין והא דקתני בברייתא אגיא דס דמשמע ליסגא דאי לא כתיב מעל מנחתך הייתי מרבה דס ואדרבה הייתי מצרין שני לדדין כדמשמע הכא התנא נקט האמת שכך היה ראוי לדרוש והס"ס טועה כאן להקשות דנבעי שני לדדין והמתרץ מוכיח לו מתוך הפסוק דממנה נפסק סגי בחד לד: **ואימא** מעל מנחתך ולא מעל אבריך. פי' באחרים ליכא אלא חד לד שאחרים באים חובה ובדס חד לד שמתיר כמותה ומה ראית [ד] לדחות אחרים ונמעט דס אימא איפכא: **שכן אחרים באין חובה לה כו'.** כמוב בספרים סימן אשב"ג טמ"א ואין הס"ס מפרש אלף אחרונה ומפרש רבינו תס [ד] אוכל כמותה ארגילות למלוח אוכלין ולפי שאין זה קולא ותומרא לא תס הס"ס לפרש: אדרבה

ברית אמורה במלח דברי ר' יהודה ר' שמעון אומר נאמר כאן ברית מלח עולם הוא ונאמר להלן [א]ברית כהונת עולם כשם שאי אפשר לקרבנות בלא כהונה כך [א]אי אפשר לקרבנות בלא מלח אמר רב יוסף רב כתנא דידן ס"ל דאמר לא מלח כשר אמר ליה אביי אי הכי לא יצק נמי לא יצק כלל אלא [ו]לא יצק כהן אלא זר הכא נמי לא מלח כהן אלא זר אמר ליה [ו] וכי תעלה על דעתך שזר קרב לגבי מזבח ואי בעית אימא כיון דכתיבא ביה ברית כמאן דתנא ביה קרא דמיא ולא תנא ביה קרא והכתיב [ב]וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ההוא מיבעי ליה לכדתניא אילו נאמר [ג] קרבן במלח שומע אני אפילו עצים ודם שנקראו קרבן [ב]ת"ל מנחה מה מנחה מיוחדת שאחרים באין [ג] חובה לה אף כל שאחרים באין [ד] חובה לה אי מה מנחה מיוחדת שמתרת אף כל שמתיר אביא דם שמתיר ת"ל מעל מנחתך ולא מעל דמך [ה] יכול תהא מנחה כולה טעונה מלח ת"ל קרבן קרבן טעון מלח ואין מנחה כולה טעונה מלח ואין לי [ג]אלא קומץ (מנחה) מנין לרבות [ד]את הלבונה מרבה אני את הלבונה שכן באה עמה בכלי אחד מנין לרבות את הלבונה הבאה בפני עצמה ולבונה הבאה בבזיכין והקטרת [ו] מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים אימורי חטאת ואימורי אשם ואימורי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים ואברי עולה ועולת העוף [ז] מנין תלמוד לומר [ב]על כל קרבנך תקריב מלח אמר מר אין לי אלא קומץ (מנחה) מנין לרבות את הלבונה מרבה אני את הלבונה שכן באה עמה בכלי אחד והא אמרת מה מנחה מיוחדת שאחרים באין חובה לה הכי קאמר אימא קרבן כלל ומנחה פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט מנחה אין מידי אחרינא לא [ח] הדר אמר על כל קרבנך חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כענין הפרט מה הפרט מפורש שאחרים באין חובה לה אף כל שאחרים באין חובה לה אחרים דבאין חובה לה מאי ניהו עצים אף כל עצים אימא [ט] [ג](אחרים דבאין חובה לה ניהו) לבונה [י] ואייתי דם דאיכא נסכים [יא] נסכים בהדי אימורין הוא דאתו מ"ט אכילה ושתיה אדרבה כפרה ושמחה אלא לבונה באה עמה בכלי אחד [ג][נסכים אין באין בכלי אחד] אבל עצים כי היכי דמתכשרא בהו מנחה הכי מתכשרא בהו כולהו קרבנות ואימא [יב] מה הפרט מפורש שאחרים באין חובה לה ומתרת אף כל שאחרים באין חובה לה ומתרת ומאי ניהו לבונה הבאה בבזיכין דשריא לחם [יג] אבל מידי אחרינא לא מדאיצטריך מעל מנחתך ולא מעל דמך מכלל דהנך כולהו אתו בחד צד אמר מר מעל מנחתך ולא מעל דמך ואימא מעל מנחתך ולא מעל איבריך מסתברא אברים הוה ליה לרבויי שכן [יד] (אשב"נ טמ"א סימן) אחרים באין חובה לה כמותה אישים כמותה בחוץ כמותה נותר כמותה טומאה כמותה מעילה כמותה אדרבה

דעל כל קרבנך חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כענין הפרט ועל כרחך הדרינן למילתא קמייתא לכל (ד) שאחרים באין לה חובה ואיתרבו לו כל הני: **אף כל עצים.** אף כל הצריכים עצים טעונין מלח[כ]: **ואייתי דם דאיכא נסכים.** יין ושמן באין לחובה לזבח: **אבילה.** אימורים: **ושתיה.** יין: **אדרבה.** לגורה דס אתו דהכי אורחא לאתר כפרת דס שכיפר על החטאת בא היין המשמח אלהים ואנשים דמי שנתכפר חטאו שמא: **אלא.** להכי לא אתרבי דס אף על גב דנסכים באין לו חובה לא דמו לבונה הבאה כ) לו חובה למנחה לבונה באה עם המנחה בכלי אחד ונסכים אין באין עם הדם בכלי אחד: **מדאיצטריך מעל מנחתך.** למעוטי דס אלמא אי לא מעטיה קרא הוה אמינא דטעון מלח משום דדמי למנחה בחד לד שמתיר כמנחה מכלל דהנך כולהו דלא מעטינהו קרא (ה) מחד לד אתו כא) כיון דדמו בחד לד לאחרים באין לה חובה אחרינן דטעונין מלח: **אישים.** על האש נשרפת למעוטי דס שאינו נשרף: **בחוץ במותה.** דכל מנחה והקטרת אחריס כט) בעזרה אבל דס פעמים שעבודותיו בפנים על בין הבדים ועל הפרוכת: מנחה ואחריס חייבין משום נותר וטומאה אס כ) אכלן בטומאת הגוף ואפילו קומץ שהוא מתיר ואין בו משום פיגול ויש בו משום נותר וטמא (לא) וליף לה (זבחים דף מד.) מאשר הס מקדישים ומעילה ובדס ליכא מידי כדמפרש במס' יומא בפ' הוציאו לו (דף ס.) תלתא קראי כתיבי בדס חד למעוטי מנותר וחד מטומאה וחד ממעילה: **דס**

אימא מה מנחה שמתרת ואייתי דם בהדי איברים ונדרשינהו לתרווייהו ותירץ הר"מ דלעיל לא אלימא פריכה כמו הכא שהרי נוכל לומר ואייתי דם כו' ויש לנו לרבות כמו כן איברים משום דהוי כמותו בא"ש נטמ"א משא"כ בדם אבל הכא שהרי לבונה הוה כמותו בא"ש נטמ"א וגם אחרים באים לה חובה ומתיר וא"כ לא בעינא [מלח] רק דומיא דלבונה דאיכא כל הני אבל מידי אחרינא לא וגם איברים נמעט דאינם מתירים אע"ג דדמי בא"ש נטמ"א. גליון: מדאצטרך מעל מנחתך למעוטי דם אלמא אי לאו דמעטיה קרא הו"א דטעון מלח משום דדמי למנחה בחד צד דמתיר כמו הקומץ וחד צד לאו דוקא שהרי דם דומי לקומץ בשני צדדין כמו שמפרש בסמוך מתיר כמותה ונפסל בשקיעת החמה כמותה כלומר אי לאו מינוטא מעל מנחתך ולא מעל דמיך דממעט דם הוי אמינא חד צד דמה מנחה שמתרת אף כל מתיר. גליון: **יד)** אש"ב נטמ"א סימן הוא אחרים באים חובה לה עצים באיברים כמו במנחה מה שאין כן בדם שאין עצים באים חובה לה אישים אברים כולם הן לאישים מה שאין כן בדם. גליון: **טו)** דאמר החזיר אין לא החזיר לא: **טז)** מתיבת אי עד תיבת חד מינייהו כל זה הוא הגהה: **יז)** תיבת לא תרבי נמי דם דדמי לה בהאי חד צד דמתיר: **יט)** ת"ל מינוטא אחרינא למעוטי דם ולא תרבי בצד מתיר ולקמן פריך ואימא ולא מעל איבריך דהאי מינוטא יתירא למינוטא אתא צד דאחרים באים חובה לה וליכא לפרושי אביא דם: **כ)** תיבות אי נמי נמחק: **כא)** בחד צד ודם בחד צד: **כב)** וכל קרבן מנחתך קרבן קומץ: **כג)** דלא יפחות: **כד)** מנחת נדבות דכליל הוא: **כה)** תיבת ליה נמחק: **כו)** מלח ולקא פריך אימא אחרים באים חובה לה מאי ניהו לבונה הבאה לצורך הסולת אף כל דבר שאחרים באים חובה לה טענן מלח הס"ד ומה"ד ואייתי דם דנסכים יין: **כז)** ולבונה הבאה חובה למנחה ותיבת לו נמחק: **כח)** אתו דכיון דדמו למנחה: **כט)** איברים בחוץ בעזרה: **ל)** אם אכל: **לא)** וטמא כרבנן בפ' ב"ש דאמרי דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול חייבין עליהן משום נותר וטמא וליף לה בפ' ב"ש ובפ' כל הבשר: **לב)** מקומות דשנים ושלשה צדדין: **לג)** כולהו אתו: **לד)** אוכל כמותה ס"א איברים וקומץ הם אוכל לאפוקי דם:

מסורת הש"ס

גמ' ו)[נעיל יח.] **ג)** רש"ק מ"ז והל"ק מקיים הגירסא וגרס מלא ביטו **ג)** גי' רש"ק **רש"י ד)** למעוטי דאחרים באין מוהה לה נמי אתא וליכא לפרושי ולומר איפכא דא"כ ל"ל מעל מנחתך אי נמי כדאמרינן לקמן והסמר נמחק. **ה)** ל"ל כולהו הני הוה בעי לרבויי בחד לד.

הגהות הב"ח

(א) **רש"י** ד"ה אף כל וכו' ודס הס"ד ואמ"כ מ"ש מנחה שמתרת קומץ דמנחה: **(ב)** **ד"ה** אי מה מנחה וכו' דמתיר כמותה **דאחרים באים** מוהה לא אתא דליכא לפרושי **הפשט בגמ'** הכי אגיא דס שמתיר וכו' הני בחד לד **ודס בחד צד** להכי אגעיר: **(ג)** **ד"ה** מ"ל קרבן וכל כ"ל ומיהא קומץ נמחק: **(ד)** **ד"ה** הדר אמר וכו' לכל **אחרים שעצים** באין לה מוהה: **(ה)** **ד"ה** מדאצטריך וכו' מעטינהו קרא הס"ד ואמ"כ מ"ש **אתו בחד צד** יין דומי:

הגהות צ"ק

[א] החזיר: **[ב]** שמתרת קומץ כו' לכהנים והכי פריך אי אימא הד"מ: **[ג]** ולרבויי לד דאחרים באין מוהה לה וליכא לפרושי כו': **[ד]** הייטו: **[ה]** וכלל: **[ו]** לדדין ועי' תוס' ריש בכל מערבין דף כח: **[ז]** לרבות אחריס:

תורה אור

גמ' א) וְהָיְתָה לּוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא לֵאלֹהָיו וַיְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (במדבר כה, יג)

ב) וְכָל קָרְבַּן מִנְחָתְךָ בַּמֶּלַח תִּמְלָח וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתֶךָ עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח: (ויקרא ב, יג)

רש"י ג) וְהַגּוֹרָלוֹת הִפַּלְנוּ עַל קָרְבַּן הָעֵצִים הַכֹּהֲנִים הַלְּוִיִּם וְהָעָם לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית אֲבֹתֵינוּ לְעִתִּים מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְשָׁנָה לְבָעֵר עַל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה:

(נחמיה י, לה)

שיטה מקובצת

ו) וכי תעלה על דעתך כו'. וא"ת ה"מ לכתחלה אבל דיעבד אי לא מלח כהן אלא זר כשר ואמר מורי דמשמע ליה דלא מלח כשר דמתניתין דאפילו לכתחלה וכן פ' לעיל גבי ציקוות ובלילות. וניחא השתא דקאמר וכי תעלה כו' והא קי"ל דמקמיצ' ואילך מצות כהונה ומליחה עבודה דלאחר (עבודה) [עבודת קמיצה] היא שהרי לא היה מולח רק הקומץ לבד. תוס' מהר"פ: תוס' אחרות וכי תעלה על דעתך כו' פ"ה שהרי מליחת קומץ היתה בראשו של מזבח כו' וקשה דמאי פריך לימא דודאי לכתחלה זר אסור להעלות על גבי המזבח אבל הכא דמלח זר [כי עבר] ועלה לגבי מזבח לא מפסיל בהכי לכ"ע לר"י וכי תעלה על דעתך כו' שהרי מליחה אחר קמיצה היא שאין מולחין אלא אחר קומץ ומקמיצה ואילך מצות כהונה. תו"ה: **ז)** נאמר כל קרבן: **ג)** באין לה חובה אף: **ד)** באין לה חובה אימא מנחה מיוחדת שמתרת אף כל שמתיר ואביא דם נמי שמתיר ולא להוציא אברים קאתי אלא אביא אברים מטעם שאחרים באים לה חובה ואביא נמי דם מטעם שמתיר כך פי' רש"י ושמום הכי פי' כך ולא רצה לפרש אביא דם דוקא ולא אברים דא"כ (למה ליה למימר כו') [הוי ליה לשנות מסתברא כו'] דהאי סברא אמרינן לקמן בשמעתין דפריך ואימא מעל מנחתך כו' ומשני מסתברא כו' אלא ש"מ מדאצטריך קרא למעט דם ש"מ שלא היה מקשה אביא דם נמי שמתיר ונדון כעין הפרט שאחרים באין לה חובה להביא אברים ומה מנחה שמתרת אף כל שמתיר להביא נמי דם ולהכי הוצרך לשנויי ת"ל מעל מנחתך ולא מעל דמך ועלה דייק ואימא מעל מנחתך ולא מעל אבריך ומשני מסתברא: **ה)** יכול תהא מנחה כולה טעונה מלח דאפילו השירים כו' ואין לי אלא קומץ כו' מטעם כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט מנין לרבות הלבונה כו' ת"ל כו' והו"ל כלל ופרט וכלל לדון כעין הפרט וכל זה הולך התלמוד ומפרש: **ו)** והקטרת ומנחת: **ז)** תיבת מנין נמחק: **ח)** הדר אמר על כל קרבנך וה"פ דברייתא שומע אני אפילו עצים ודם כו' ת"ל מנחה פי' שדורשו עתה בכלל ופרט וכלל ואח"כ מראה עצמו כאילו לא ידע כלל ופרט וכלל ואמר אין לי אלא כלל ופרט לפי שבא עמו בכלי אחד ומנין לרבות כו' ת"ל על כל קרבנך כלומר הני דאי לא מצינו לרבויי אי לאו כלל ופרט וכלל. תו"ה: **ט)** אימא לבונה ואייתי דם דאיכא נסכים. פי' קרבן אחר הבא עמו כמו לבונה עם הקומץ וא"ת אי מרבינן דם מעל מנחתך למה לי וכ"ת למעוטי אברים לשתוק מיניה ומהיכי תיתי לרבויי והלא אין אחר בא עמהם ואמר הר"מ ד"ל דצריך לפרש כאן כמו שפי' הקונטרס לעיל ואייתי דם בהדי אברים ואדרוש כמו כן שכן אחרים שהן עצים באים חובה לה ומעל מנחתך למעוטי אברים וא"ת אדרבה אף כשנדרוש שני הצדדין יש לנו למעט דם מעל מנחתך ולרבות אברים משום מעלה דאש"ב נטמ"א וי"ל דלא אמרינן אדרבה איברים הוי ליה לרבויי אלא לאחר שסתר צד דלבונה כדמפרש לפי שאין עמו בכלי אחד שבא דלאו עיקר אש"ב נטמ"א. תו"ה: אימא לבונה ואייתי דם וא"ת אמאי לא משני דכתיב קרא דמעטיה ליה בהדי דם קאתי משום קושיא דפריך תלמודא בסמוך (אי) [אימא] מה הפרט כו' ואי לאו דשני תלמודא דנסכים בהדי איברים קאתו לא הוי מצי לשנויי מדאצטריך מעל מנחתך

מסכת מקואות

פרק ו' משנה ד'

הַסְּפוֹג וְהַדְּלִי שֶׁהָיוּ בָהֶן שְׁלֹשָׁה לֻגִּין מַיִם וְנָפְלוּ לַמִּקְוֶה, לֹא פְסָלוּהוּ, שֶׁלֹּא אָמְרוּ אֶלָּא שְׁלֹשָׁה לֻגִּין שֶׁנָּפְלוּ:

עין משפט נר מצוה

יא א ב מיי' פ"ה מהל' אסורי מזבח הלכה יא:

יב ג מיי' שם הלכה יב ופי"א מהל' פסח"מ הלכה טו:

יג ד מיי' פט"ז מהל' מעה"ק הלכה יד:

שיטה מקובצת (המשך)

ולא מעל דמיך מכלל דהני כולהו אתו בחד צד [דמנ"ל הא הלא איכא למימר דבדם איכא שני צדדין שכן מתיר ואחרים באים לה חובה אבל השתא (ואי לאו) דאמר נסכים בהדי אימורים הוא דקאתי (דהשתא) ליכא בדם אלא חד צד שמתיר אבל אין אחרים באים לה חובה שהרי הנסכים באין עם האימורים נ"ל ברור. והקשה בפנים והיכי קאמר מכלל דכולהו אתו בחד צד והלא בדם איכא הרבה צדדין כדמפרש בסמוך שכן נפסל בשקיעת החמה ומתיר ונ"ל שמה שאמר התלמוד מכלל כו' י"ל מאותן שני צדדין שהביא התלמוד שאחרים באים חובה לה ומתיר אבל כל אותן שאנו מרבין מזה הצד נפסלים בשקיעת החמה כמו קומץ חרץ מן האיברים ובסמוך פריך תיפוק לי מאיברים ומשני שפיר. גליון וראייתי דם דאיכא נסכים וא"ת א"כ מעל מנחתך למה לי ר"ל דפריך הכי ואימא לבונה ואייתי דם ונדרוש מעל מנחתך ולא מעל אבריך הא"ת אברים למה הוצרך קרא למעטינהו דמהיכי ס"ד לאתויינהו מאחר דמשני ליה השתא שאחרים באים חובה לה היינו לבונה וי"ל דשפיר אצטריך מעל מנחתך ולא מעל אבריך שלא תאמר לרבו' לבונה ונדון שאחרים באים חובה לה כגון עצים ולהביא אברים ואימא נמי שאחרים באים חובה לה לבונה וראייתי נמי דם להכי אצטריך מעל מנחתך ולא מעל אבריך למעוטי אברים ולא נביא רק דם דאיכא נסכים דומיא דקומץ דאיכא לבונה שבאה חובה לה וסברא הוא לומר כן דאי לאו מעל מנחתך להוציא אברים הייתי לומד מטעם דאחרים באין חובה לה דם דאיכא נסכים דומיא דקומץ דאיכא לבונה ואביא נמי איברים שאחרים באים חובה לה והיינו עצים דאין לומר אימא לבונה וראייתי דם דוקא מסברא ולא אברים כי מסברא יש לנו לרבות איברים טפי מדם שכן אש"ב נטמ"א אלא ש"מ דה"פ ואימא לבונה וראייתי דם ולא איברים משום דכתי' מעל מנחתך ולא מעל אבריך וראיה לדבר דמסברא לא היה מקשה ואימא לבונה וראייתי דם דוקא ולא אברים מדלא קאמר אבל מידי אחרינא לא כדאמר בסמוך ואימא הבונה הא דתרוייהו מעל מנחתך ולא מעל אבריך אבל מידי אחרינא לא אתה שייך שפיר למימר מסברא אבל מידי אחרינא לא שהרי לבונה הבאה בבזיכין דמיא לקומץ מכל הני דאש"ב נטמ"א אבל הכא לא שייך למימר מסברא ואימא לבונה וראייתי דם אבל מידי אחרינא לא דאדרבה איברים יש לנו לרבויי מסברא טפי מדם שכן אש"ב נטמ"א אלא ש"מ דה"פ אימא לבונה וראייתי דם אבל אברים לא משום דכתיב מעל מנחתך ולא מעל אבריך ומשני נסכים בהדי אימורים אתו ואין באין חובה לדם אלא לאימורים מאי טעם זה אכילה היינו האימורים וזה שתיה היינו יין לנסכים. גליון: **י)** וראייתי דם דאיכא נסכים וא"ת א"כ מעל מנחתך למה לי ר"ל למעוטי איברים וא"ת פשיטא מהיכי תיתי לרבות ר"ל דס"ד דנרבה אברים מצד דאחרים באים לה חובה כיון דדמי ליה בא"ש נטמ"א ולהכי אצטריך קרא מעל מנחתך לומר שאין מולחין האברים. גליון: **יא)** נסכים בהדי אימורים כו' וא"ת אכתי נימא מה מנחה שאחרים באים חובה לה לבונה וראייתי אימורים דאיכא נסכים ר"ל דאה"נ אלא דניחא ליה לעמוד על בוריין של דבר ושלא יהרהרו ממה שאמר וראייתי דם וגם אם היה אומר וראייתי אימורים היה סותר לו משום דאין באים עמו בכללי אחד. גליון: **יב)** מה הפרט כו' ומאי ניהו לבונה שאחרים באים חובה לה ומתרת כמו קומץ ודמי נמי בכל הני דאש"ב נטמ"א. גליון. **יג)** אבל מידי אחרינא לא. קשה להר"ם מאי שנא דהכא פריך מידי אחרינא לא דלא בדרוש שום דרשא אחרינא ולעיל פ"ה דפריך